

شناسایی و تدوین مولفه‌های جامعه‌شناختی تربیت‌ورزشی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد

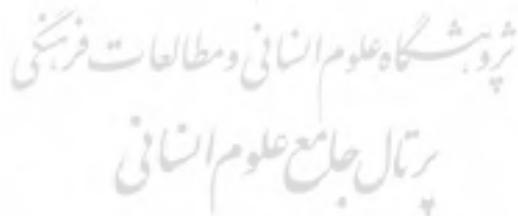
محمد ویسی^۱، زهرا علی پور درویشی^{۲*}، بهرام قدیم^۳، کاوه خیری^۴، شهلا حجت^۵

چکیده

هدف از این پژوهش، شناسایی و تدوین مولفه‌های جامعه‌شناختی تربیت‌ورزشی با رویکرد نظام‌مند نظریه داده‌بنیاد است. پژوهش از نوع کیفی و بر پایه پارادایم تفسیری می‌باشد. در این راستا با مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته صورت گرفته با ۲۰ نفر از خبرگان حوزه‌های جامعه‌شناختی، مدیریت‌ورزشی و رفاقت‌حرکتی داده‌های کیفی جمع‌آوری گردید، که ملاک اتمام مصاحبه‌ها اشباع نظری بود. داده‌های کیفی با مجموعه‌ای از کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی مورد تحلیل قرار گرفت و براساس کدهای تولید شده مدل پارادایمی تربیت‌ورزشی تدوین شد. اعتبار نتایج در دو بخش، تاییدپذیری و اعتبارسنجی مورد بررسی قرار گرفت، تاییدپذیری (ارزیابی چند تن از متخصصان خارج از فرایند پژوهش، با بازبینی و اصلاح) و فرایند اعتبارسنجی به وسیله ارزیابی مشارکت‌کنندگان در تحقیق مورد تایید واقع شد. براساس نتایج، مدل تربیت‌ورزشی علاوه بر شرایط علی (همکاری، سازگاری، مخالف و توافق)، عوامل زمینه‌ای (فردی و اجتماعی) و عوامل مداخله‌گر (زیست‌ساخت فیزیکی و آموزشی) را نیز در تربیت‌ورزشی مهم می‌داند، که در نهایت پیامدهایی همچون کاهش شکاف میان دو و اڑه تربیت بدنی و ورزش شده است.

واژگان کلیدی: تربیت‌ورزشی، مولفه‌های جامعه‌شناختی، مدل پارادایمی

تاریخ دریافت ۱۳۹۸/۰۹/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۲۴

^۱دانشجو دکترای رشته جامعه شناسی ورزش، گروه جامعه شناسی ورزش، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

^۲دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران. (استاد راهنمای اول و نویسنده مسئول).

^۳دانشیار گروه جامعه شناسی ورزش، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. (استاد راهنمای دوم). (shwan.hawram@yahoo.com)

^۴گروه جامعه شناسی ورزش، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. (استاد راهنمای دوم).

^۵دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، کرج، البرز، ایران. (مشاور اول)

مقدمه

تعیین حدود دقیق معنای ورزش در اجتماع امری مشکل است، اکثر مولفان عقیده دارند که ورزش در عین حال پدیده‌ای اجتماعی قابل فهم برای عموم است، به همان نسبت شرح درست و دقیق آن متخصصان را دچار مشکل می‌کند (توماس، ۲۰۱۴: ۱۸). یونسکو، ورزش را هر نوع فعالیت جسمی که مشخصه بارزی داشته باشد و مستلزم مبارزه با خود، با دیگران یا مواجه شدن با پدیده‌های طبیعی باشد تعریف می‌کند. برخی اندیشمندان ورزشی، ورزش را نوعی فعالیت رقابتی بین افراد می‌دانند که بر اساس مهارت‌های جسمانی استوار است و در بردارنده پاداش درونی و بیرونی می‌باشد (اشراقی و محمدی، ۱۳۹۶). از طرفی ورزش یکی از رموز سلامت جسمانی و روانی است. ورزش موجب تقویت اعتماد به نفس در فرد شده، او را متعادل، متفکر و سازگار با محیط می‌کند. با ورزش، شخص کمتر دچار حسادت، حقارت و سیزه جویی می‌شود و در نتیجه از سلامت روانی بهتری برخوردار خواهد بود (تولسلی، ۱۳۹۴: ۲۹). یک تعریف جامع و کامل از تربیت نیز قدری مشکل به نظر می‌رسد. تربیت شامل ایجاد یا فعلیت بخشیدن هر نوع کمالی در انسان می‌شود که مطلوبیت و ارزش داشته باشد (معیدفر، ۱۳۹۳: ۲۷۳). پیتر بلاؤ^۱ در کتاب قدرت در زندگی اجتماعی، عقیده دارد که تربیت مستلزم: انتقال ارزش‌هایی است که افرادی آن‌ها را پذیرفته‌اند و می‌خواهند به دیگران منتقل نمایند. در ادامه امیل دورکیم^۲ در کتاب سوسیالیسم، اعتقاد دارد که تربیت عملی است که نسل‌های بزرگ‌سال بر روی نسل‌هایی که هنوز برای زندگانی اجتماعی پخته نیستند انجام می‌دهند و هدف آن این است که در کودک شماری از حالات جسمانی و عقلانی و اخلاقی برانگیزد و پرورش دهد که جامعه سیاسی بر روی هم و نیز در محیط ویژه‌ای که کنشگر به نحو خاصی برای آن آماده می‌شود، اقتضا می‌کند (مهدوی و ظهیری، ۱۳۹۲: ۲۲). تربیت در طول تاریخ از چهار طریق مختلف: تربیت بصورت عملی (بدنی)، تربیت تئوریک (عقلی)، تربیت روحی (قلبی) و تربیت ترکیبی (ترکیبی از سه روش قبل) انجام شده است (دلاور، ۱۳۹۰: ۸۶). البته جدا سازی کامل تربیت‌ها بخصوص تربیت جسمانی و روحانی در فرد، مشکل بوده و زمینه ساز انحرافاتی در نظام تربیتی آن جامعه شده است. اما همانطوری که قبل اشاره شد، زمانی از کلمه تربیت استفاده می‌شود، جدا از اینکه تربیت به کدام شکل و روش انجام گیرد، منظور فعلیت

¹ Piter Blaw

² Émile Durkheim

بخشیدن به کمالی در انسان است که شامل همه ابعاد(جسمی، عقلی و روحی) می‌شود. همانطوری که اشاره شده یکی از روش‌های تربیت، در زمینه فعالیت بدنی بوده است، قدمت تربیت بدنی(تربیت از طریق بدن) به هزاران سال پیش بر می‌گردد، و در این زمینه پژوهش‌ها و مطالعات فراوانی انجام شده است، این حیطه‌ها شامل: آموزش و پرورش در مدارس، توسعه توانایی‌ها و استعدادها، بهداشت روانی، سرگرمی‌ها، رشد علاقه‌مندی و رهنمایی برای زندگی تحصیلی و شغلی آینده کودکان و نوجوانان بکار رفته است(۲) (تمرين^۱، بازی^۲، گیم^۳، تربیت همکاران، ۱۳۹۸،). فعالیت‌های بدنی طیف گسترده‌ای دارند که شامل: تمرين^۱، بازی^۲، گیم^۳، تربیت بدنی^۴، ورزش^۵ می‌شوند، که هر کدام مفاهیم متفاوت و جایگاه خاص خود را دارند، تربیت بدنی زیر مجموعه نظام آموزشی و ورزش یک پدیده اجتماعی می‌باشد(تجاری و همکاران، ۱۳۹۸؛ قدیمی، ۱۳۹۶). متاسفانه عموم افراد جامعه این دو عبارت و مفهوم کاملاً جدا ازهم را بجای همدیگر استفاده می‌کنند. در سال‌های گذشته واژه‌ای تقریباً نو به این مقولات تحت عنوان تربیت ورزشی^۶ اضافه شده که معنای دقیق آن تربیت از طریق ورزش و محیط‌های ورزشی که لازم است با سایر عبارات اشتباه گرفته نشود(۲۰۱۴)(سیدنتاپ^۷). سیدنتاپ مولفه‌های اولیه و عمومی تر تربیت ورزشی را شناسایی کرد(گروه پذیری، رقابت، سازماندهی سرگرمی، تعاملات اجتماعی، دانش آموز محوری و...) و نهایتاً هدف از مطرح کردن این واژه، تخصصی بودن و کاربردی بودن بیشتر آن نسبت به تربیت بدنی بود و همچنین گپ یا شکاف میان دو واژه تربیت بدنی و ورزش را کاهش می‌داد و تلفیق این دو در یک قالب که مورد نظر و بحث روز اندیشمندان این عرصه می-باشد باعث رشد و شکوفایی تربیت بدنی و ورزش آموزشی خواهد شد.

مکاتب و دیدگاه‌های جامعه شناشی مختلفی نیز در مورد نقش ورزش و فعالیت بدنی در اجتماع بوده و وجودارند: برخی نقش منفی اجتماعی ورزش را بیان می‌کنند: دیدگاه تضاد مانند نظریات پل هاچ، بر اساس اندیشه‌های کارل مارکس، و ورزش را ابزاری در اختیار سرمایه داری می‌داند، اما

¹ Training² play³ Game⁴ Physical education⁵ Sports⁶ Sport education⁷ Sidentop

اکثر نظریات بر نقش مثبت اجتماعی ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی تاکید دارند: ۱. کنش - متقابل‌نمادی گافمن، بلومر، نظریات مید: سه مرحله پرورش شخصیت در اجتماع را مطرح می- کند (الف: مرحله آمادگی یا تقلید کورکورانه، ب: مرحله بازی ساده کودکانه، پ: مرحله بازی گروهی یا پیچیده و سازمان یافته). ۲. نظریات کلاسیک (کارکردگرایی و کارگردگرایی ساختاری) نظریات اسپنسر و امیل دورکیم، که نقش ورزش را در نظام اجتماعی این چنین بیان می‌کنند: کسب مهارت‌های اجتماعی، کنترل اجتماعی، دسترسی به فرصت‌ها، رهایی از تنفس، سلامت جسمانی، کاهش تضاد، ترویج حس وفاداری، شکل‌گیری هویت فردی، جامعه پذیری و اجتماعی شدن، اتحاد و انسجام اجتماعی می‌باشد^(۶) (قدیمی، ۱۳۹۵؛ ۲۸؛ توسلی، ۱۳۹۴). از طرفی هرچه از زمان اولیه سازماندهی فعالیت‌های بدنی به زمان حال نزدیک می‌شویم، تربیت و تربیت بدنی که اصلی ترین هدف بزرگان ورزش بود سهم کمتری را در میان سایر آموزش‌های حیطه ورزشی پیدا می- کند. که این اصلی ترین عامل و زمینه‌ساز انحرافات در ورزش بوده است! بطور مثال: هدف از المپیک این بود که، ورزش در خدمت توسعه کمال انسان و در جهت ترویج یک جامعه صلح‌آمیز در رابطه با حفظ کرامت انسانی حرکت کند^(۱۵) (کوبرتون^۱، ۱۹۲۵). اما انحرافاتی در آن شکل گرفت که باعث دوری اهداف از روند کاری المپیک شد، عوامل ایجاد این مشکلات شامل: دخالت سیاست، تحریم‌های پی در پی، سرعت تجاری شدن، استفاده ابزاری از ورزشکاران، تبعیض نژادی، جنسیت و قومیت در عرصه المپیک، رسوایی شخصیت‌های مهم و محوری جنبش المپیک بود (چاتزیفرتاژیو دایو^۲، ۲۰۱۶). با نگاهی دقیق تر ردپای عدم یک تربیت مناسب در زمینه آموزش، رشد و توسعه و سایر ابعاد ورزش در تمامی سطوح دیده می‌شود. در این سال‌ها تربیت بدنی چه در مفهوم فلسفی و چه در عمل از ورزش فاصله بیشتر گرفته است، تا حدی که ارتباط آنها و تعامل اولیه میان آنها بسیار ضعیف و ناممکن بنظر می‌رسد. زیرا قوانین و مقررات و نیروهای اجتماعی این دو مفهوم را هر کدام به سمتی سوق می‌دهد، که باعث افزایش این فاصله می‌شود. به‌شکلی که حتی طبق آخرین مصوبه وزارت ورزش و جوانان، تاسیس باشگاه ورزشی باید صرفاً ورزشی بوده و آوردن فعالیت‌های فرهنگی و ثبت واژه فرهنگی و آوردن آن در لوگوی باشگاه طبق قوانین، با موانعی رو برو می‌شود! در صورتیکه با ادغام دو وزارت خانه ورزش و جوانان در کشور در سال

^۱ Pierre de Coubertin

^۲ Chatziefstathiou Dayu

۱۳۸۹ که یکی از اهداف آن، تأمین سلامتی نسل جوان و توسعه ورزش میان آنها است (سجادی، ۱۳۹۷) می‌بایست نقش تربیت اجتماعی در ورزش بیشتر می‌شود، شاید تحقیق این اهداف فقط منوط به همکاری، ادغام و گره‌خوردن هرچه بیشتر تربیت و ورزش امکان‌پذیر باشد. از طرفی، در عصر حاضر واژه ورزش به دلایل مختلف سیاسی و اجتماعی بیشتر از تربیت‌بدنی، بر سر زبان افتاده، محظوظ تر، ملموس‌تر و رایج‌تر بوده و تاثیرات آن در زندگی اجتماعی و شخصی مردم بیشتر شده‌است. مانند: شرکت‌های بزرگ ورزشی، باشگاه‌های ورزشی ثروتمند، فروشگاه‌های عمده ورزشی، توسعه هر روز ورزش و اضافه‌شدن ورزشهای جدید، که بیشترین اخبار و رسانه‌های دنیا را بخود اختصاص داده‌اند. شاید با این تفاسیر ارائه واژه ای به نام تربیت‌ورزشی یا تربیت از طریق ورزش بسیار نو، معقول، ضروری و کاربردی باشد. سازندگی جسمی، روانی و از همه مهمتر توسعه بعد اجتماعی انسان از جمله نقش‌های ورزش بحساب می‌آید. فعالیت‌بدنی و ورزش در مفهوم کلی کلمه، یک پدیده اجتماعی است که با اعتلای آن، روابط افراد جامعه و سلامت جسم و روح آنها استحکام می‌یابد. فعالیتهای ورزشی فرصتی را ایجاد می‌کند که افراد با تعامل یکدیگر هدفها را مشخص می‌کند و وظیفه‌ای را به عهده گرفته و از نتیجه کار گروهی بهرمند می‌شوند. هرچند ورزش زمانی از سطح همگانی (ورزش‌های خانوادگی، پیاد روی و...) به سمت ورزش حرفة‌ای (باشگاه‌های حرفة‌ای) می‌رود تا حدودی از اخلاقیات فاصله می‌گیرد و برنده‌شدن و موقتیت در آن حرف اول را می‌زند، اما با بازنگری و تعریف دوباره آن در جامعه شاید این مسیر را کند و یا بتوان آنرا متوقف کرد که جزو اهداف این پژوهش بحساب می‌آید.

در تحقیقات دیگری نیز به برخی از جنبه‌های موضوع پژوهش پرداخته شده‌است و عوامل فردی، سازمانی و محیطی هدف پژوهش‌های مختلف علوم ورزشی در بخش مدیریت ورزشی بوده‌است، اما در این میان به عامل اجتماعی کمتر پرداخته شده‌است. مانند، مطالعه آصفی، خیری، دسجدی و گودرزی در سال ۱۳۹۳، به این نتایج دست یافتند که ۴ عامل، فردی، اجتماعی، سازمانی و محیطی در نهادینه کردن ورزش در ایران موثرند. در مطالعه مروری دیگر تحت عنوان تربیت و جامعه، به رابطه متقابل تعلیم و تربیت با جامعه می‌پردازد و تربیت را هنر مدیریت انسانی می‌داند که فرد را برای پذیرش یک سری صفات اخلاقی، دینی و عقلانی آماده می‌سازد. جامعه، به معنای وسیع آن شامل تمامی مناسبات اجتماعی میان آدمیان می‌شود (ساعی، ۱۳۹۲: ۲۷). کنیون و مک فرسون، در پژوهشی سه عامل را بعنوان، عوامل فرآیند تربیت اجتماعی دانست که باعث می‌شود تا افراد بتوانند

نقش اجتماعی خود را فرا گیرند: ۱. افراد و مؤسسات اجتماعی (افراد مهم و مؤثر) ۲. وضعیت‌های اجتماعی. ۳. خصلت‌های شخصی (کنیون و مک فرسون، ۲۰۱۲). که این پژوهش نقش نهادهای آموزشی ورزشی را در فرایند اجتماعی شدن برجسته تر می‌کند. در مقاله تعلیم و تربیت و جامعه‌شناسی، تعلیم و تربیت را شرط ضروری برای شکل‌دهی به هستی اجتماعی قلمداد می‌کند. جامعه، با تعلیم و تربیت، کودک را برای تلفیق موفق با جامعه راه می‌اندازد. حال، با به رسمیت شناختن مسائل اجتماعی دنیای مدرن، تعلیم و تربیت باید بتواند فردیت مستقل را در کنار وجودان جمعی جدید ارتقاء دهد که نمی‌دهد، و جامعه‌شناسی متکفل این ترمیم این وضع است (۱۶) (دور کیم، ۱۹۲۲: ۲۳۸). همچنین در پژوهشی مروی تحت عنوان جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت، جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت دانشی است که جنبه‌های گوناگون تعلیم و تربیت جامعه را مطالعه و بررسی می‌کند و پدیده‌های مختلف اجتماعی مؤثر در تعلیم و تربیت را تفسیر می‌کند و به عبارت دیگر جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت علمی است که رابطه حیات اجتماعی را با تعلیم و تربیت بررسی می‌کند. موضوعاتی که در جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت مورد بررسی قرار می‌گیرد شامل موضوعاتی است مانند جامعه، فرهنگ، تعلیم و تربیت، معلم، تحولات اقتصادی، تحولات اجتماعی و موضوعاتی که در این مقوله جای می‌گیرد. بنابراین دیدگاهها و نظریات گوناگون در جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت مطرح می‌شود.

مکاتب و دیدگاه‌های جامعه‌شناسی مختلفی نیز در مورد نقش ورزش و فعالیت‌بدنی در اجتماع بوده و وجودارند: برخی نقش منفی اجتماعی ورزش را بیان می‌کنند: دیدگاه تضاد مانند نظریات پل هاج، بر اساس اندیشه‌های کارل مارکس، و ورزش را ابزاری در اختیار سرمایه داری می‌داند، اما اکثر نظریات بر نقش مثبت اجتماعی ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی تأکید دارند: ۱. کنش - متقابل‌نمادی گافمن، بلومر، نظریات مید: سه مرحله پرورش شخصیت در اجتماع را مطرح می‌کند (الف: مرحله آمادگی یا تقلید کورکورانه، ب: مرحله بازی ساده کودکانه، پ: مرحله بازی گروهی یا پیچیده و سازمان یافته). ۲. نظریات کلاسیک (کارکردگرایی و کارگردگرایی ساختاری) نظریات اسپنسر و امیل دور کیم، که نقش ورزش را در نظام اجتماعی این چنین بیان می‌کنند: کسب مهارت‌های اجتماعی، کنترل اجتماعی، دسترسی به فرصت‌ها، رهایی از تنفس، سلامت جسمانی، کاهش تضاد، ترویج حس وفاداری، شکل گیری هویت فردی، جامعه پذیری و اجتماعی شدن، اتحاد و انسجام اجتماعی و... می‌باشد (قدیمی، ۱۳۹۵: ۲۸؛ توسلی، ۱۳۹۴: ۲۸). لازمه اجرای مناسب

تریبیت‌ورزشی در یک کشور، آشنایی با مولفه‌های مختلف و ابعاد آن واژه تربیتی می‌باشد. در این راستا، مطالعات و تحقیقاتی در داخل و خارج کشور در زمینه‌های مدیریت‌ورزشی و یادگیری حرکتی، روانشناسی و جامعه‌شناسی ورزش تربیتی انجام شده است، هرچند باید اظهار کرد که هنوز این واژه می‌تواند واژه‌ای نو و جدید برای برخی افراد باشد و هنوز تحقیقات بنیادی در زمینه شناسایی ابعاد و عوامل تشکیل دهنده و ساختاری تربیت‌ورزشی در داخل و خارج کشور انجام می‌شود و خواهد شد، این نکته اهمیت شناسایی و تدوین مولفه‌های تربیت‌ورزشی را در مباحث مختلف جامعه‌شناسی، روانشناسی، مدیریت و رفتارحرکتی ورزشی را در کشور برجسته‌تر می‌کند. در کل می‌توان گفت، شناسایی مولفه‌های اجتماعی تربیت‌ورزشی می‌تواند در زمینه‌های فراوانی از جمله: نقش‌ورزش در نظام آموزشی (بازی جوانمردانه، سلامت و عدالت در همه سطوح ورزش)، عدم استفاده ابزاری از ورزشکار ...) داشته باشد و خلل‌های تربیتی که عامل اصلی انحرافات اخلاقی و رفتاری در ورزش هستند را پرمی‌کند و نوید یک ورزش سالم‌تر و در خدمت جامعه‌انسانی و اجتماعی را می‌دهد (بلاکریشان^۱، ۲۰۱۵).

بر همین اساس، محقق با توجه به اصول تربیت ورزشی و با پس زمینه نظرات (کنش متقابل نمادی، کارکردگرایی و کارکردگرایی ساختاری) به دنبال ارائه مدلی پارادایمی جامع از روابط میان اصول تربیت ورزشی در زمینه‌های اجتماعی، نقش نظریات مربوطه، شناسایی شاخص‌های آن، چگونگی نهادینه کردن مناسب یک تربیت‌ورزشی و عوامل تاثیرگزار اجتماعی بر تربیت ورزشی، جهت ارائه به نظام آموزشی‌ورزشی کشور می‌باشد.

روش‌شناسی

روش تحقیق استفاده شده در این پژوهش، کیفی، با پارادایم تفسیری و با روش، داده‌بنیاد (گرند تئوری^۲) است. با توجه به تقسیم‌بندی تحقیقات علمی از نظر هدف، پژوهش حاضر از نوع پژوهش - بنیادی - کاربردی می‌باشد. گراند تئوری را می‌توان به عنوان رویکردی پژوهشی معرفی کرد که در آن بر اساس داده‌های واقعی و از طریق روشی علمی نظریه‌های بنیادین جدید تدوین می‌شود در این پژوهش از بین رهیافت‌های مختلف نظریه سازی داده‌بنیاد، بر اساس نیاز و روند پژوهش از رهیافت

¹ Blacrisan

² Ground Theory

نظاممند^۱ استراوس و کوربین استفاده شده است که در مواردی با رهیافت ظاهرشونده^۲ گلیزر متفاوت است. از ویژگی‌ها و روند این فرایند می‌توان گفت که، برای تدوین نظریه در رابطه با یک پدیده، مجموعه‌ای سیستماتیک از رویه‌ها را به کار می‌گیرد. جامعه‌آماری پژوهش، شامل ۲۰ نفر از افراد متخصص (دکترا) جامعه‌شناسی، رفتار، یادگیری و مدیریت ورزشی بودند، که به شکل انتخابی (هدفمند) و دارای شرایط (مدرک دکترای تخصصی، سابقه فعالیت بصورت مرتب، بازیکن یا پست‌های آموزشی) در سطوح بالای تربیت‌بدنی و ورزش کشور بودند. هر مصاحبه بین ۴۵ تا ۳۰ دقیقه به طول انجامید. جمع‌آوری اطلاعات مربوط به مبانی نظری، از روش کتابخانه‌ای (فیش‌برداری) استفاده شد. همچنین ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه با افراد متخصص با شرایط ذکر شده بود.

مراحل کدگذاری بصورت ۳ مرحله (اولیه، ثانویه و اختصاصی) انجام گرفت. در مرحله کدگذاری اولیه (باز)، به همه نکات کلیدی مصاحبه‌ها عنوانی داده شد، سپس همه این عنوانین در جداولی آورده شدند. که کدهای اولیه بر اساس، تحلیل جمله به جمله یا کدگذاری در سطح پاراگراف به پاراگراف، بعد از اتمام مصاحبه‌ها انجام شد، که نتایج آن شامل ۱۸ کداولی بود. در گام دوم (کدگذاری ثانویه) در این مرحله کدهای اولیه بدیل فراوانی آنها، به کدهای ثانویه تبدیل شدند، سپس، چند کد ثانویه تبدیل به کد مفهومی و در نهایت مقولات فرعی^۳ ۹ مورد مشخص و ارائه شدند. در گام نهایی (کدگذاری اختصاصی)، در آن فرایند ارتباطدهی در کدگذاری محوری بر بسط و گشترش یکی از طبقات قرار گرفت. کدگذاری محوری بر تمرکز و تعیین یک مقوله به عنوان مقوله اصلی قرار دارد و سپس مقولات دیگر به عنوان مقوله‌های فرعی به آن ارتباط داده می‌شوند. این کار بر اساس مدل پارادیمی که شامل پدیده، شرایط علی، زمینه، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها بر اساس روش استراوس و کوربین انجام شد و ۴ مقوله اصلی تایید و مشخص شدند.

همچنین به منظور اعتباربخشی به نتایج پژوهش حاضر، از میان سه روش زاویه‌بندی (اجماع/مثلث‌سازی)، کنترل اعضاء (بررسی توسط اعضا) و ارزیابی بر اساس ۱۰ شاخص "مقبولیت" (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸)، از روش کنترل اعضاء (کنترل اعضاء یا اعتبار پاسخگو، تکنیکی است که بدان وسیله محقق یافته‌های خود را با یک یا چند نفر از افراد مطلع تحت بررسی کنترل می‌کند و

¹ systematic

² emergent

این تکنیک جهت تایید تفاسیر پژوهشگر به کار می‌رود، که در دو بخش، تاییدپذیری و اعتبارسنجی مورد بررسی قرار گرفت. فرایند تاییدپذیری توسط مصاحبه‌شوندگان به صورت، ارزیابی چند تن از متخصصان خارج از فرایند پژوهش و با بازبینی و اصلاح بر اساس نظر این متخصصان انجام شد. و فرایند اعتبارسنجی آن نیز، با ارزیابی شرکت‌کنندگان از پژوهش و به‌شکل ارسال کدهای استخراج شده به سایر شرکت‌کنندگان بود، که نقطه نظر ایشان در اکثر موارد اعمال شد.

یافته‌ها

در این تحقیق به منظور رسیدن به هدف پژوهش (شناسایی و تدوین مولفه‌های جامعه‌شناختی تربیت-ورزشی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد)، پس از مطالعات صورت گرفته و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۲۰ نفر از افرادمتخصص (دکترای مدیریت ورزشی، رفتارحرکتی و جامعه‌شناس ورزشی) انجام گرفت. در حالیکه بعد از مصاحبه دهم، تقریباً داده‌ها تکراری بودند و اشباع نظری حاصل شده‌بود، برای اطمینان و اعتبار بیشتر، این فرایند تا مصاحبه ۲۰ ادامه یافت.

جدول شماره ۱- اطلاعات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان

شاخص	سن	جنسیت	مدرک تحصیلی	سابقه در سطح ملی
بازیگن مردی	۴۶-۵۵	زن مرد	دکتری	۳۵-۴۵
فراوانی	۲۰	۱۴	۶	۱۳
درصد	۸۰	۱۰۰	۷۰	۳۰

بعد از جمع‌آوری و تحلیل اولیه مصاحبه‌ها، تعداد ۳۹ کد اولیه شناسایی شد که با حذف برخی کدهای تکراری، تعداد کدهای مستقل باز اولیه ۱۸ کد بود. که در ادامه به ۹ کد باز ثانویه (مفهوم فرعی) تبدیل شدند که اساس این فرایند بر پایه نزدیکی معنایی و مفهومی بود. در نهایت بر اساس کدهای باز ثانویه ۴ مقوله اصلی ایجاد شد.

کد‌گذاری باز(اولیه): در این مرحله به همه نکات کلیدی مصاحبه‌ها عنوانی داده شد، سپس همه این عناوین در جداول زیر آورده شدند. کدهای اولیه بر اساس، تحلیل جمله به جمله یا کد‌گذاری در سطح پاراگراف به پاراگراف، بعد از مصاحبه‌ها انجام شد، که نتایج آن شامل ۱۸ کداولیه بود.

جدول شماره ۲- نمونه کدهای اولیه استخراج شده از مصاحبه‌ها

شماره	کد‌گذاری اولیه (مصاحبه پانزدهم)
۱	وابستگی، منظور حسی تعلقی است که فرد نسبت به گروه یا جامعه دارد.
۲	رویداد نهایی، برگزاری یک رویداد نهایی از مولفه‌های تربیت ورزشی محسوب می‌شود.
۳	استقلال، یکی از مولفه‌ای روانشناختی و جامعه‌شناختی بلوغ فردی محسوب می‌شود.
۴	تعاملات اجتماعی، آشنازی با تعاملات و کنش‌های اجتماعی.

۱۰۲ پژوهش‌های جامعه شناختی، سال دوزادهم، شماره سوم و چهارم، پاییز و زمستان ۱۳۹۷

۵	فرد محوری، یکی از مولفه‌های تربیت ورزشی که در آن افراد دایره اختیارات بیشتری دارند نسبت به تربیت بدنی.
۶	مسئولیت پذیری، احساس مسئولیت و کمک به اجتماعی شدن.
۷	فرد و گروه، آشنایی با نقش‌های فردی و اجتماعی.
۸	تجربه مثبت، یادگیری اجتماعی کنترل شده و علمی.
۹	کار گروهی - تیم محوری، تقویت روحیه کار در قالب گروه (اجتماع).
۱۰	رهبری، حس و تجربه تاثیرگذاری در جمع و لیدر بودن.
۱۱	عزت نفس و اعتماد به نفس، فرایند های درونی و بیرونی ارزشمند در زندگی فردی و اجتماعی.
۱۲	توافق، آشنایی و تجربه تصمیم گیری در قالب گروه اجتماع
۱۳	تطییق، انطباق مولفه‌های تربیت ورزشی با مولفه‌های فرهنگی و هنجاری.
۱۴	لذت بخشی و نشاط، یکی از مولفه‌های تربیت ورزشی و سلامت اجتماعی.
۱۵	مولفه‌های تعلم و تربیت، شناسایی، توسعه و بکارگیری ارزش‌های تعلیم و تربیت در قالب ورزش.
۱۶	انگیزش، تقویت مولفه روانشناختی و جامعه شناختی موثر در پویایی و پیشرفت اجتماعی.
۱۷	مشارکت، با شرکت فعال اکتریت همراه می‌شود.
۱۸	مخالفت، تقویت یک مهارت اجتماعی-فرهنگی، که میتواند در صورت آگاهی، نقش مثبت داشته باشد.

کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی مقولات فرعی: در این مرحله کدهای اولیه بدليل فراوانی آنها، به کدهای ثانویه تبدیل شدند، سپس چند کد ثانویه تبدیل به کد مفهومی شدند. در نهایت مقولات فرعی (۹ مورد) مشخص و ارائه شدند.

جدول شماره ۳ - کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی کدهای مفهومی و مقولات

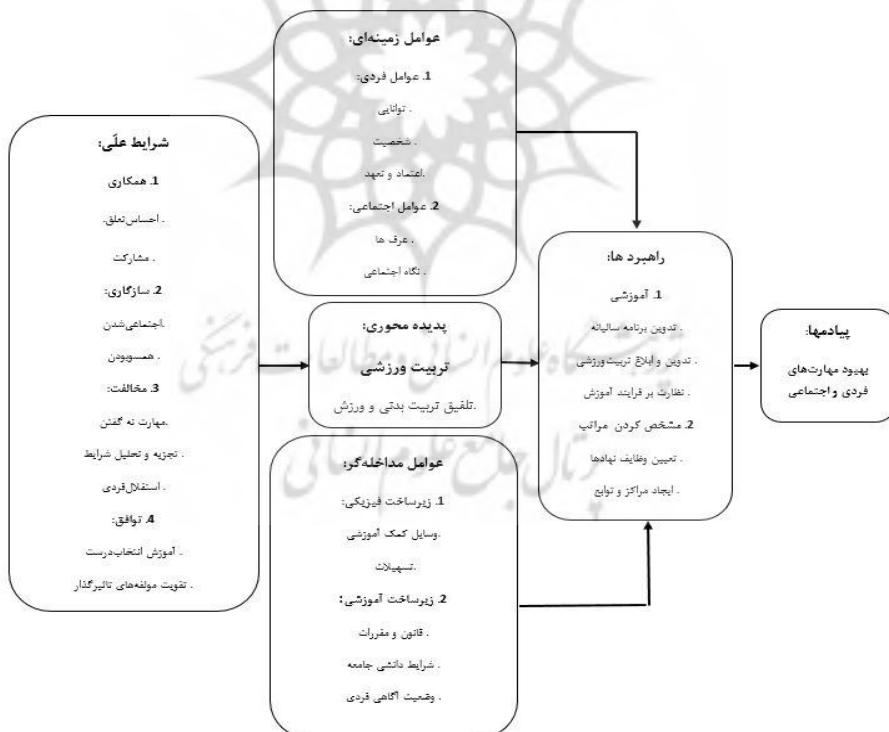
مقولات فرعی	فراوانی	کدهای باز
احساس تعلق به اجتماع	۱۲	حسی تعلق فرد نسبت به گروه یا جامعه
نقش‌پذیری و آشنایی با خصوصیات نقش‌های اجتماعی		
تقویت حس مشارکت	۱۳	کار گروهی - تیم محوری
شرکت فعال که با اکتریت همراه باشد		
همسو بودن با اجتماع	۱۴	آشنایی با تعاملات اجتماعی
آشنایی با کش‌های اجتماعی		
اجتماعی شدن صحیح	۱۱	آشنایی با نقش‌های فردی و اجتماعی
سرگرمی و فعالیت کنترل شده و مثبت اجتماعی		
مهارت نه گفتن	۱۳	تقویت یک مهارت اجتماعی- فرهنگی
قدرت تجربه و تحلیل شرایط	۱۲	استقلال فردی و اجتماعی- خودبازری و تقویت اراده
کمک به استقلال فردی	۱۱	فرد محوری
انتخاب درست در جمع	۱۳	تجربه تصمیم گیری در قالب گروه و اجتماع
مولفه‌های تاثیرگذار در گروه	۱۵	احساس مسئولیت و کمک به اجتماعی شدن - وفاداری

کدگذاری اصلی (اختصاصی): این مرحله بعدی پژوهش محسوب می‌شود و در آن فرایند ارتباطدهی در کدگذاری محوری بر بسط و گشترش یکی از طبقات قرار می‌گیرد. کدگذاری

محوری بر تمرکز و تعیین یک مقوله به عنوان مقوله اصلی قرار دارد و سپس مقولات دیگر به عنوان مقوله‌های فرعی به آن ارتباط داده می‌شوند. این کار بر اساس مدل پارادیمی که شامل پدیده، شرایط‌علی، زمینه، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها بر اساس روش استراوس و کوربین انجام شد. جزئیات این فرایند در شکل، شماره یک آورده شده است.

جدول شماره ۴ - شکل گیری مقولات اصلی از مقولات فرعی

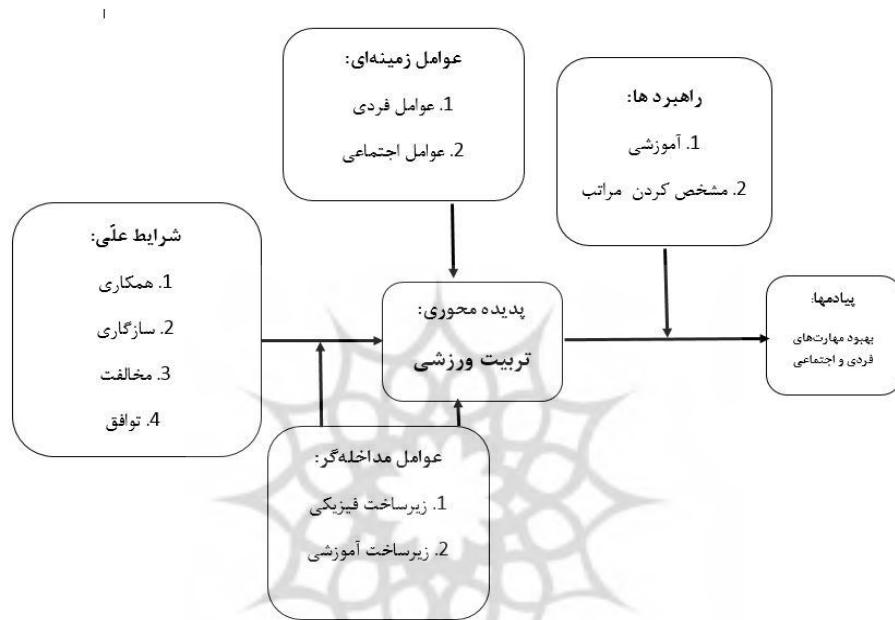
برای تبدیل تحلیل‌ها به نظریه، طبقه‌ها باید بطور منظم به هم‌دیگر مرتبط شوند. پژوهشگر بر حسب فهم خود از متن پدیده مورد مطالعه، یا چهارچوب مدل پارایم را بصورت روایتی عرضه می‌کند و یا عکس پارادایم را بهم ریخته و بصورت ترسیمی از نظریهنهایی نشان می‌دهد.

شکل شماره ۱ - مدل پارادایمی براساس کدگذاری محوری

۱۰۴ پژوهش‌های جامعه شناختی، سال دوزادهم، شماره سوم و چهارم، پاییز و زمستان ۱۳۹۷

در ادامه با استفاده از روش کدگذاری انتخابی (اختصاصی)، به طراحی الگوی نهایی تربیت‌ورزشی و مولفه‌های جامعه‌شناسی آن که شامل ۴ مقوله نهایی بود پرداخته شد، که نتایج آن در شکل شماره دو ارائه شده است.

شکل شماره ۲ - مدل نهایی تربیت‌ورزشی

مدل نهایی، همچنان که در شکل شماره ۲ نشان داده شده است، حاکی از شرایط علی، همکاری (تعامل و مشارکت فعال اجتماعی)، سازگاری (توانایی و استعداد در قالب گروه بودن)، مخالفت (یک مهارت اجتماعی - فرهنگی، که می‌تواند در صورت آگاهی، نقش مثبت داشته باشد) و توافق (آشنایی و تجربه تصمیم گیری در قالب گروه و اجتماع)، عوامل زمینه‌ای، فردی (شخصیت، استقلال، منیت) و اجتماعی (شرایط، امکانات ارتباطی، بایدها) و عوامل مداخله‌گر، زیرساخت فیزیکی (تسهیلات، جو و شرایط) و زیر ساخت آموزشی (کیفیت آموزش، دسترسی، تخصص) می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتیجه صحیح از یافته‌ها یکی از ارکان اصلی یک پژوهش است. نظریه داده‌بنیاد را می‌توان به عنوان رویکردی پژوهشی معرفی کرد که در آن براساس داده‌های واقعی و از طریق روشی علمی نظریه‌های

بنیادین جدید تدوین می‌شود. محقق در این پژوهش به دنبال، شناسایی و تایید مولفه‌های جامعه‌شناختی تربیت‌ورزشی و ارائه مدلی جامع از روابط میان اصول جامعه‌شناختی تربیت‌ورزشی، از طریق نظریه داده‌بنیاد بود. بر اساس تحلیل داده‌ها و بر مبنای نظریه داده‌بنیاد و رسیدن به اشباع نظری، چهار اصل کلی از اصول تربیت ورزشی از منظر جامعه شناسی^۴ اصل، دو اصل اجتماعی‌شدن همکاری و سازگاری و دو اصل مهارت‌های فردی، مخالفت و توافق) شناسایی و تایید شد. بخش جامعه‌شناسی اجتماعی‌شدن شامل، اصل همکاری (جريانی است که در آن افراد و گروهها برای تحقق اهداف مشترک و عمومی، فعالیت‌ها و اقدامات خود را متحد کرده و از کمک یکدیگر بهره‌مند می‌شوند). و اصل سازگاری اجتماعی (روابط افراد و گروهای مختلف به گونه‌ای تنظیم و برقرار می‌شود که رضایت همه یا حداقل اغلب افراد تامین شود. این سازگاری تا حدودی تابع، آموزش، آداب و رسوم، قوانین و مقررات و هنجارهای حاکم بر جامعه است). این دو اصل برگرفته از ^۹ مورد، مقولات اولیه (وابستگی، نقش‌پذیری اجتماعی، آشنایی با نقش‌های اجتماعی و خصوصیات آنها، کار گروهی، تیم‌محوری، مشارکت اکثریت، آشنایی با تعاملات و کنش‌های اجتماعی فرد و گروه، نقش‌های فردی و اجتماعی، سرگرمی مثبت و کنترل شده) و در ادامه ^۴ مورد، مقولات فرعی (احساس تعلق به اجتماع، تقویت حس مشارکت، همسو بودن با اجتماع و اجتماعی‌شدن صحیح) بدست آمدند. که نتایج این بخش با یافته‌های: مجموعه پژوهش‌های تجاری و همکاران (۱۳۹۴^۱) و پژوهش، کنیون و مک فرسون (۱۹۷۳^۲) همخوانی داشت. همچنین این نتایج با پژوهش آمارا^۳ (۲۰۱۳^۱) در بخش (مخالفت) همخوانی نداشت! اما با مولفه توافق همخوانی داشت. در بخش جامعه شناسی اجتماعی‌شدن (سازگاری) با یافته‌های بگرفته از مطالعات توسلی (۱۳۸۶) اختلافاتی داشت. همچنین این بخش با مجموعه مطالعات سایدنتاپ (۲۰۱۴^۲)، در مورد تربیت ورزشی همخوانی داشت. این بخش با مطالعات دین هایم و مک فیل^۲ (۲۰۱۷^۲)، و نظریات نظم اجتماعی^۳ جامعه‌شناس مشهور دور کیم (۱۹۲۲) و مجموعه کتاب‌های ورزش در اجتماع دکتر قدیمی (۱۳۸۹) نزدیک بود. باید گفت که تدوین و اجرایی کردن این دو اصل در محیط‌های ورزش تربیتی کشور باعث تقویت کار گروهی، تیم محوری، کاهش تنش گروهی، مشارکت در سطح بالا، کنش‌های

¹ AMARA² Deenihan and Macphil³ Social order

اجتماعی مناسب و... می‌باشد که با مجموعه نظریه‌های نظم اجتماعی امیل دورکیم (به نظر او بی-نظمی‌های اجتماعی جزء ضروری جهان نوین نبود و این امکان وجود داشت که آنها را با اصلاحات اجتماعی کاهش داد)، هم‌راستا می‌باشد. از طرفی آموزش و پیاده‌سازی هر کدام می‌تواند در سایر محیط‌های اجتماعی بسیار زمان بر و هزینه‌بردار باشد که این امر به سهولت و با کمترین هزینه قابل برنامه‌ریزی و اجرا در بخش ورزش تربیتی کشور است.

بخش جامعه شناسی مهارت‌های فردی که شامل، اصل مخالفت یا نپذیرفتن (به واکنشی اطلاق می‌شود که فرد بواسیله آن از شرایط و عوامل مشخصی برای نیل به اهداف خود استفاده می‌کند) و اصل توافق (ارتباطات میان افراد بمنظور جلوگیری از تقلیل یا از بین رفتن، تغییر پیدا می‌کند و سازش توسعه می‌ابد). این دو اصل نیز برگرفته از ۹ مورد، مقولات اولیه (مهارت اجتماعی-فرهنگی، آگاهی، استقلال، بلوغ فردی-اجتماعی، خودباوری، تقویت اراده، فردمحوری، مسئولیت پذیری، وفاداری و احساس تعلق به گروه یا اجتماع) و در ادامه ۵ مورد، مقولات فرعی (مهارت نه گفتن، قدرت تجزیه و تحلیل شرایط، کمک به استقلال فردی، انتخاب درست در جمع و تقویت موالفه‌های تاثیرگزار و مثبت در موقیت گروه) بدست آمدند. که نتایج این بخش با یافته‌های: مجموعه پژوهش‌های تجاری و همکاران (۱۳۹۴) همخوانی داشت اما با پژوهش آمارا (۲۰۱۳) همخوانی داشت. همچنین این نتایج با پژوهش آمارا (۲۰۱۴) همخوانی داشت. در این بخش با مجموعه مطالعات سایدنتاپ (۲۰۱۴)، در مورد تربیت‌ورزشی، در مبحث مخالفت همخوانی داشت اما در بخش توافق تفاوت‌های وجود دارد. این بخش با مطالعات دین‌هایم و مک‌فل (۲۰۱۷)، نزدیک بود اما بصورت کامل منطبق نبود. همچنین با نظریات امیل دورکیم نیز تاحدودی فاصله دارد. اما با مجموعه کتاب‌های ورزش در اجتماع دکتر قدیمی (۱۳۸۹) و همچنین با مجموعه پژوهش‌های خیری و همکاران (۱۳۸۵) در و سجادی (۱۳۹۰)، نزدیک بود و در سطح بالایی همخوانی داشت. همچنین تدوین و نهادینه‌شدن این دو مؤلفه در جامعه نیز می‌تواند باعث، استقلال فکری و قدرت انتخاب افراد در زندگی فردی و محیط‌های اجتماعی شده که در راستای، نقد برخی از جامعه‌شناسان از جمله اروین گافمن^۱ و ژان بوردیار^۲ در تحلیل نقش‌های اجتماعی و عدم استقلال آنها و باهم-نگری (نظریه ظروف پلاستیک بوردیار، اشاره به عدم استقلال در تفکر فردی دارد و باهمنگری یا

¹ Erving Goffman

² Jean Baudrillard

همراهی با جمع بدون آگاهی صحیح در مورد موضوعات اجتماعی را شامل می‌شود) اجتماعی افراد باشد.

عوامل و ابعاد دیگری از تربیت‌ورزشی نیز مورد بحث و تایید مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت که شامل، عوامل مداخله‌گری مانند، زیرساخت فیزیکی (شامل، وسایل کمک آموزشی، تسهیلات و امکانات مورد نیاز) و زیرساخت آموزشی (شامل، قانون و مقررات مربوطه، شرایط دانشی جامعه، وضعیت آگاهی فردی و سایر موارد مشابه) هستند که نقشهای تاثیرگذاری در پیاده‌سازی تربیت ورزشی در اجتماع بازی می‌کنند. همچنین عوامل زمینه‌ای مانند، عوامل فردی (شامل، توانایی و استعداد افراد، تیپ‌های شخصیتی، اعتماد و تعهد) و عوامل اجتماعی (شامل، ارزش‌ها و عرف‌ها جامعه، دیدگاه و نگاه اجتماعی به موضوع) که از جمله عوامل اساسی در تدوین و اجرایی کردن مولفه‌های تربیت‌ورزشی به حساب می‌آیند. تدوین، اجرایی کردن و توسعه تربیت‌ورزشی و نهادینه کردن آن در ورزش آموزشی کشور علاوه بر توجه به عوامل علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر منوط به تدوین برنامه‌های مدون و مکتوب، مدیریت منابع انسانی و مدیریت مناسب در سطح اجرایی آن می‌باشد، برهمین اساس توجه به راهبردهای زیر ضروری به نظر می‌رسد.

- تدوین برنامه سالیانه، لازمه اجرایی و عملیاتی شدن واژه تربیت‌ورزشی یک فرایند زمانبر و طولانی مدت است.
- ابلاغ سرفصل‌ها تربیت‌ورزشی و ترتیب و اولویت‌بندی، گام بعدی در اجرایی شدن این فرایند بحساب می‌آید.
- نظارت بر فرایند آموزش تربیت‌ورزشی امری ضروری است که باید به شکل صحیح و دقیق زیرنظر گرفته شود.
- میزان مسئولیت و مشخص کردن مرتب امر در واحدهای صفتی و ستادی امری مهم محسوب می‌شود.
- تعیین وظایف نهادهای مربوطه، باید کل فرایند روشن و دقیق سیاست‌گزاری شود.
- روند کار باید با همراهی و شرکت فعال مشاوران جامعه‌شناس و مسلط بر امر آموزشی جامعه همراه باشد.

۱۰۸ پژوهش‌های جامعه شناختی، سال دوزادهم، شماره سوم و چهارم، پاییز و زمستان ۱۳۹۷

- ایجاد مراکز و توابع، بمنظور و سهولت در روند اجرایی کردن تربیت‌ورزشی در جامعه باید مراکز و زیرمجموعه‌های امر مشخص باشند. که در نهایت، با پیاده‌های در هر دو بعد، بهبود مهارت‌های فردی و اجتماعی همراه باشد.

بطور کلی باید گفت که، رشد تربیت‌ورزشی یا به عبارتی ورزش تربیتی می‌توان گپ یا شکاف میان دو واژه تربیت‌بدنی و ورزش را کاهش دهد و تلفیق این دو در یک قالب که مورد نظر و بحث روز اندیشمندان این عرصه می‌باشد باعث رشد و شکوفایی در هر دو بخش تربیت‌بدنی و ورزش-آموزشی کشور می‌شود. زیرشاخه‌ها و موضوعات مختلفی در بحث ورزش تربیتی مطرح و تاثیر گزار هستند، که از این میان می‌توان به جامعه شناسی ورزش اشاره کرد که پژوهش حاضر، یکی از مباحث بنیادی این بخش را مورد تحقیق قرار داد و عواملی از آن را شناسایی و تایید کرد. شناسایی مولفه‌های جامعه‌شناختی ورزش تربیتی می‌تواند، تکمیل کننده علومی چون مدیریت‌ورزشی، روانشناسی ورزشی و رشد و گیری حرکتی در ورزش تربیتی باشد. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود، تحقیقات بیشتری در بخش شناسایی ابعاد تربیت‌ورزشی و نقش آن در ورزش تربیتی (آموزشی) کشور انجام شود، مثلاً شناسایی مولفه‌های توسعه فرهنگی، تحولات فرهنگی، ارتقا فرهنگی، مولفه‌های اعتقادی و ملی جامعه‌شناسی تربیت ورزشی انجام داد.

منابع

- اشراقی، ا. محمدی، ص. (۱۳۹۶). نقش ورزش در جامعه. انتشارات جامعه شناسان. ص ۱۰۳-۱۰۷.
- تجاری، ف و همکاران. (۱۳۹۸). اصول و فلسفه تربیت بدنی و ورزش. اصفهان: آسمان نگار.
- تosalí, G (۱۳۹۴). نظریه‌های جامعه‌شناسی، تهران، انتشارات سمت، چاپ پنجم. ص ۲۱-۳۳.
- دلاور، ع (۱۳۹۰). مبانی نظری و علمی پژوهش در علوم انسانی، تهران، انتشارات رشد، چاپ سوم. ص ۸۶
- قدیمی، ب. (۱۳۹۴). اصول و مکاتب جامعه‌شناسی ورزش. انتشارات جامعه شناسان. ص ۵۴-۶۹، ۲۲-۲۸، ۱۹-۱۶.
- قدیمی، ب. (۱۳۹۵). ورزش در جامعه ۱ و ۲. تهران، انتشارات بامداد کتاب. ص ۷۸.
- معیدفر، س. (۱۳۹۳). جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران. همدان: انتشارات نورعلم. ص ۲۷۳.
- ABE, I. and MANGAN, J.A. (2015). The British impact on boys' sports and games in Japan: an International journal of the history of sport, 14(2), pp. 187-199.
- AL-TUMAS, M. (2014). Olympic Solidarity: Global Order, the Diffusion of Modern Sport and the Hegemony of the Olympic Movement, Loughborough University Editor.

- AMARA, M., AL-TAUQI, M. and HENRY, I.P. (2013). Sport, Arab Nationalism and the Pan Arab Games. International Review for the Sociology of Sport, 38(3), pp. 295-310.
- AN, M. (2015). The Gulf Boom in South Korea: Serving Hegemonic Interests. Sociology of Sport Journal, 9(4), pp. 372-384.
- APPADURAI, A. and ALBROW, M. (2011). Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization. The American journal of sociology, 103(5), p. 1411.
- BERNSTEIN, A. (2010). Things you can see from there you can't see from here. Journal of Sport & Social Issues, 24(4), pp. 351-369.
- BOURDIEU, P. (1988). Program for a Sociology of Sport. Sociology of Sport Journal, 5, pp. 153-161.
- Chatziefstathiou, D. (2016). The Changing Nature of the Ideology of Olympism in the Modern Olympic Era. A Doctoral Thesis, Submitted in partial fulfilment of the requirements for the award of Doctor of Philosophy of Loughborough University.
- Deenihan, J., Macphil, A. (2017). The influence of organizational socialization in preservice Teachers Delivery of sport education. Human kinetics Articles, journal of teaching pgysical education, 36, 477-484.
- EICHBERG, H. (2014). Olympic Sport: Neo-colonialism and alternatives. International Review for the Sociology of Sport, 19, pp. 97-105 .
- GUTTMANN, A. (2005). Sports diffusion: A response to Maguire and the Americanization commentaries. Sociology of Sport Journal, 8, pp. 185-190.
- HARVEY, J. and HOULE, F. (2016). Sport, World Economy, Global Culture, and New Social Movements. Sociology of Sport Journal, 11, pp. 337-355.
- HOULIHAN, B. (2007). Homogenization, Americanization, and Creolization of Sport: Varieties of Globalization. Sociology of Sport Journal, 11, pp. 356-375 .
- LEWIS, P.A. (2014). Realism, causality and the problem of social structure. Journal for the Theory of Social Behaviour, 30(3), pp. 249-268.
- MERKEL, U. (2016). The Hidden Social and Political History of the German Football Association (DFB), 1900-50. Soccer and Society, 1(2), pp. 167-186.
- Sidentop, D., Hastil, PA., Mas.H. (2014). Compelete guide to sport education. second edition, pp. 18-55-123-206.